

GELOOFSBELIJDENIS: WAAROM?

Ds. R. D. Anderson, 12 maart 2008

In deze stencil, die is afgeleid van een preek over dit onderwerp, kaart ik even het doel en de functie van het afleggen van openbare geloofsbelijdenis aan.

1) Wat is het doel van belijdenis afleggen?

Soms als je catechisanten vraagt om de sacramenten op te noemen krijg je te horen dat “geloofsbelijdenis” een sacrament is. Hier raken wij een zeker probleem aan bij de beleving van geloofsbelijdenis. Ik bedoel het feit dat het beleefd wordt als een op zichzelf staand iets binnen het kerkelijk leven. Je doet nu eenmaal in de kerk verschillende dingen, er is dopen, er is Avondmaal, er is bevestiging van ambtsdragers, en er is natuurlijk geloofsbelijdenis-afleggen. Deze beleving van geloofsbelijdenis als een *ding an sich* wordt alleen maar gesterkt wanneer je hoort van bijzondere erediensten waar alle aandacht gefocust wordt op *dit* moment, het moment van het afleggen van belijdenis.

Laat duidelijk zijn dat belijdenis *geen* op zichzelf staand kerkelijk ritueel is. Het is zeker geen sacrament, maar het is zelfs ook geen los element met zijn eigen doel. Wat is het dan? Dat horen wij al bij de eerste zin van het formulier voor het afleggen van belijdenis.

Geliefden in onze Here Jezus Christus, u bent verschenen voor God en zijn heilige gemeente, om belijdenis af te leggen van uw geloof en zo de toegang te verkrijgen tot het avondmaal van de Here Jezus Christus.

Belijdenis heeft dus geen *eigen* doel, maar heeft met de Avondmaalsviering te maken. Belijdenis afleggen is niets anders dan *toegang* krijgen tot het Heilig Avondmaal, niet meer en niet minder. Het draait om de Avondmaalstafel.

Het is dan van groot belang dat wij het Heilig Avondmaal de juiste positie geven in het kerkelijk leven. Want als ik zeg dat geloofsbelijdenis om de Avondmaalstafel draait, wil ik zeker het belang van het afleggen van geloofsbelijdenis niet kleineren! Daardoor wil ik juist dat belang *onderstrepen!*

De kerk van Jezus Christus is weleens terecht omschreven als een *Avondmaalsgemeenschap*. Wij zijn met elkaar als broeders en zusters verbonden in Jezus Christus. En deze verbinding met Jezus Christus laten wij in het bijzonder zien door aan tafel met elkaar te gaan. Hier, in de viering van het heilig Avondmaal, viert Christus' gemeente de herstelde vrede met God door dat zijn Zoon Christus voor onze zonden betaald heeft met zijn gebroken lichaam en vergoten bloed. Christus heeft ons allen opgedragen om Hem op deze wijze te gedenken. Van zijn volgelingen vraagt Hij: *Doe dit tot mijn gedachtenis* (Luk. 22:19).

En hier draait geloofsbelijdenis om, om toegang tot deze maaltijd, om aan te geven dat ook jij volgeling van Jezus wil zijn, dat ook jouw zonden in zijn bloed gewassen zijn, dat ook jij uitkijkt naar zijn wederkomst wanneer Hij weer samen met ons deze maaltijd zal nuttigen. Daarom, als het zo georganiseerd kan worden, proberen wij geloofsbelijdenis een meer gerechtvaardigde plaats te geven in de eredienst door het (althans in Katwijk) op een Avondmaalszondag te laten gebeuren. Dan mogen de belijdeniskandidaten toegang vragen tot dit Avondmaal en gelijk daarna, samen met de hele gemeente, het Avondmaal feitelijk vieren.

2) Waarom dat onderzoek door de kerkeraad?

Wij hebben gesteld dat geloofsbelijdenis om de toegang tot het Heilig Avondmaal gaat. Wil je deelnemen aan het Heilig Avondmaal, moet je geloven—en dat geloof niet verborgen willen houden. Want als je werkelijk in Christus gelooft, wil je graag ook getuigenis afleggen van wat Hij voor jouw leven betekent. Je wilt Hem volgen!

En Christus vraagt dan ook van je, *doe dit (het Avondmaal vieren) tot mijn gedachtenis*. Neem deel aan deze maaltijd!

Maar waarom toch dan dat onderzoek door de kerkeraad? Kan niet verwacht worden dat als jij denkt dat je gelooft en klaar bent om het Avondmaal te vieren, je dan uit jezelf deel gaat nemen? Het formulier voor de viering van het Avondmaal legt toch uit waar het om gaat?

Ik wil twee overwegingen naar voren brengen waaruit wij kunnen zien dat het overlaten van deze keuze aan het individu niet goed en Schriftuurlijk zou zijn.

1) Ten eerste zouden wij dan geheel voorbij gaan aan de hoge taak die onze Here Jezus zelf gegeven heeft aan zijn ouderlingen, de “voorgangers” in de gemeente. Want deze ambtsdragers zijn aangesteld om de gemeente te regeren *in de naam van Christus*, een hoge roeping met een zware verantwoordelijkheid. Deze verantwoordelijkheid wordt in Hebrëen 13:17 onder woorden gebracht:

Gehoorzaam uw leiders en schik u naar hen, want zij waken over uw leven en zullen daarvan ook rekenschap moeten afleggen. Zorg ervoor dat zij hun taak met vreugde kunnen vervullen, zodat ze geen reden tot klagen hebben: dat zou u zeker niet ten goede komen.

Hieruit horen wij dat God de ouderlingen (= leiders) aangesteld heeft om over ons leven te waken. Op de jongste dag zullen zij rekenschap voor hun omgang en begeleiding van ons moeten afleggen bij de Here. Als wij deze hoge roeping zien voor wat het is, een door God gegeven taak om over ons te waken, dan zullen wij beseffen dat de kerk beslist geen *democratie* is. Jezus wil ons weiden door middel van deze aangestelde ambtsdragers. Wij vinden dat misschien niet altijd leuk, maar in hen moeten wij niet Jan, Piet of Klaas zien, maar een afgezant van Christus.

Als wij dit alles overwegen is het meer vanzelfsprekend dat de ouderlingen, als zij over ons leven waken, ook over de Avondmaalstafel waken. En dat wij, bij de gang naar het Avondmaal, aangeven ons ook aan hen te willen onderwerpen. Zij maken de tafel klaar voor ons in Jezus' naam en zij *nodigen* ons uit in Jezus' naam, *zij waken over ons leven*.

2) In de tweede plaats zien wij de noodzaak van hun taak ten opzichte van het Avondmaal ook heel duidelijk in de Bijbel wanneer wij merken uit verschillende plaatsen dat broeders of zusters die zich in zonde verhardend gewerd moeten worden. Hier hoeft ik nu niet breed op in te gaan. Verderop is er een uitgebreide stencil over de kerkelijke tucht. Het is voldoende om naar het voorbeeld van de man in 1 Korintiërs 5 te wijzen. Hij had een vorm van incest gepleegd door een relatie aan te gaan met zijn stiefmoeder. Er was geen berouw en de apostel Paulus vermaant de gemeente dat zij deze man allang uit de gemeente hadden moeten zetten. De Korintiërs hadden echter niets tegen hem gedaan. Hij mocht zijn gang gaan, niet alleen in de zonde, maar ook in de kerk en ook naar het Avondmaal.

Als broeders zich in wat-voor-zonde-dan-ook verhardend, roept de apostel ons op om niet met hen om te gaan (1 Kor. 5:9-13). Christus' kruisiging voor onze zonden wordt door hun volharding in zondig gedrag ronduit verloochend. Dan kan en mag er ook geen gang naar het Avondmaal zijn. Paulus roept op om het oude zuurdeeg weg te doen en feest te vieren met het paaslam Christus in de reinheid van het ongezuurde brood. Hij gebruikt hier de symbolen van het Joodse Pascha en past die geestelijk toe op het vieren van het Heilig Avondmaal, dat Jezus bij het laatste Paasmaal voor zijn volgelingen ingesteld had.

Het punt is dit: deze man mocht niet tot het Avondmaal toegelaten worden. Het was niet zijn eigen keus om van het Avondmaal weg te blijven. Hij wilde best aangaan en dat deed hij ook. Nee, de toegang moest *geweigerd* worden.

Hierin zien wij duidelijk dat bij Avondmaal geen sprake kan zijn van *vrije* toegang, waardoor iedereen *zelf* mag bepalen of hij er geschikt voor is of niet. Nee, de door Christus aangestelde ambtsdragers hebben hier een belangrijke rol in. Daarom is het zo dat zij zowel de opgegroeide jongeren, als buitenstaanders die willen toetreden tot lidmaatschap, eerst onderzoeken om te zien of zij goed begrijpen wat het geloof en vertrouwen op Christus inhoudt.

3) Gaat het dan ook over de kerk?

Er wordt vaak gesteld dat als je belijdenis aflegt, je een keus voor God maakt en niet een keus voor een bepaalde kerk.

Nu is het wel zo dat bij het afleggen van belijdenis men de verantwoordelijkheid om te leven naar de doopbelofte voor zijn eigen rekening neemt. De primaire rol van de ouders hierin tot nu toe verdwijnt. En dat

houdt zeker in dat degene die belijdenis aflegt een levende band met God en met de Here Jezus zegt te hebben. Maar hier worden wij weer geconfronteerd met het probleem waarmee wij begonnen waren, namelijk dat men al te vaak met belijdenis-doen omgaat alsof het een op zichzelf staand iets is. Belijdenis—zo is duidelijk gemaakt—heeft te maken met de aanvraag om ook aan de Avondmaalstafel te mogen deelnemen. En daar ligt ook het antwoord op de vraag rond de kerkkeuze, want het wezen van de kerk is dat zij het *lichaam* van onze Here Jezus Christus is. Elke plaatselijke kerk belijdt het lichaam van Christus te zijn, een lichaam samengesteld door verschillende leden aan wie Jezus zelf allerlei verschillende gaven gegeven heeft. Niemand van dit lichaam is onmisbaar, want Jezus heeft ons zo samengesteld dat wij elkaar nodig hebben en de *gaven* van elkaar nodig hebben. Wij zijn *samen* lichaam van Christus en dit lichaam van Christus is in wezen ook de Avondmaalsgemeenschap. Daarom kan de apostel Paulus zeggen in 1 Korintiërs 10:16b-17

Maakt het brood dat wij breken ons niet één met het lichaam van Christus? ¹⁷ Omdat het één brood is zijn wij, hoewel met velen, één lichaam, want wij hebben allen deel aan dat ene brood.

In dat ene Avondmaalsbrood zien wij onze plaatselijke gemeente, de mensen die rond de Avondmaalstafel zitten. Hier is ook de uitwerking van de belofte die onze Here aan de kinderen van het verbond geeft in de doop: het deelnemen aan het lichaam en bloed van Christus tot vergeving van onze zonden.

Als je belijdenis aflegt, zeg je, “Ja, ik wil Christus volgen en *daarom* wil ik bij zijn kerk horen,” met andere woorden, “daarom wil ik rond zijn Avondmaalstafel zitten en deelnemen aan zijn lichaam in deze plaats waar ik woon.”

Merk wel dat Paulus hier spreekt van de plaatselijke kerkgemeenschap als het lichaam van Christus. De Korintiërs daar in die plaats waren volwaardig lichaam van Christus. De Avondmaalsgemeenschap is altijd die van een plaatselijke kerkgemeenschap van Christus. Een landelijke of regionale of zelfs wereldlijke Avondmaalstafel bestaat niet. Wil je deel nemen aan Christus’ kerk, dan moet je dat ergens in een bepaalde plaats, rond een bepaalde Avondmaalstafel, doen. Dit houdt dan in dat je ervan overtuigd bent dat de kerk waar je die aanvraag tot deelnemen aan de tafel doet, een kerk is waar Christus werkelijk aanwezig is. Je wil er zeker van zijn dat de Avondmaalsviering *zijn* Avondmaalsviering is, dat jij enerzijds er niet voor kiest om deel te nemen aan een tafel ontheiligd door de verloochening van Christus in woord of daad—zoals dreigde het geval te worden in Korinte. Maar net zo goed, anderzijds, wil je ook niet deelnemen aan een Avondmaalstafel van een club mensen die zich onterecht afgezonderd heeft van de ware kerk van Christus, een groep scheurmakers.

De Avondmaalstafel waaraan jij toegang vraagt moet die van Jezus Christus zijn. Dat kan je alleen uitmaken door het Woord van Christus in de hand te nemen en te kijken wat Hij zegt over zijn gemeente, wat Hij zegt over zijn Avondmaalstafel, wat Hij zegt over het volgen van Hem in oprecht geloof.

Daarom zullen wij in de loop van de belijdeniscatechisatie ook aandacht schenken aan wat de Bijbel over de gemeente van Christus zegt en hoe dit zich uitgewerkt heeft in de kerkkeus die gemaakt is door onze gemeente in de recente kerkgeschiedenis.

4) Waarom leg je een gelofte af in de eredienst?

Ik hoop dat het nu al een beetje vanzelfsprekend is dat je belijdenis in een eredienst aflegt voor God en zijn gemeente. Met die gemeente ga je aan de Avondmaalstafel als je belijdenis aflegt! Dat je je jawoord ook voor God geeft mag duidelijk zijn. Het aannemen van de volle verantwoordelijkheid van je doopbelofte is niet iets dat je zomaar doet, het is een belijdenis die geldig behoort te zijn voor de rest van het leven—tot aan onze dood.

Als wij dat horen, moeten wij er niet angstig over doen met de gedachte, “*hoe weet ik of ik over 10 jaar nog zo denk en geloof?*” Het is God zelf die ons belooft in dit kostbaar geloof te behouden. Zoals Paulus het zegt: *Hij die in ons een goed werk is begonnen zal dit ten einde toe voortzetten, tot de dag van Jezus Christus* (Fil. 1:6).

Er wordt wel eens gevraagd: “*Voor wie doe je nu belijdenis eigenlijk? Voor God, voor de gemeente of voor jezelf?*” Uit deze stencil mag duidelijk zijn dat in eerste instantie belijdenis van het geloof afgelegd wordt

voor de Here Christus. Je belijdt je geloof omdat je Hem wil volgen. Je belijdt je geloof in het openbaar hier omdat je toegang wil tot Zijn Avondmaalstafel, de tafel van deze kerk, *Zijn* kerk. Je doet het omdat *jij* Christus wil volgen in *zijn* gemeente.

“Doe dit tot mijn gedachtenis,” heeft Jezus ons opgedragen. In het geloof zeggen wij: *“Graag Here! Graag, want u hebt mij het leven teruggegeven! Buiten u IS geen heil.”*

Jezus heeft ons bij elkaar gebracht in dit, zijn kerk. Laten wij dat feit goed beseffen. Als wij belijdenis van ons geloof afleggen, vragen wij toegang tot zijn Avondmaalstafel—een tafel waar wij elkaar ontmoeten als broeders en zusters in onze Here Jezus die voor ons is gestorven.